

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Felix Ockborn
Hållbarhetsstrateg
08-57829669
felix.ockborn@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-08-31

1 (4)

Diarienummer
2020/KS 0143 001

Hållbarhetsutskottet

Svar på motion om att upphöra med engångsartiklar av plast

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommunredaktör

Sara Kopparberg
Chef samhällsbyggnadskontoret

Beskrivning av ärendet

Centerpartiet har lämnat in en motion om att alla kommunens verksamheter snarast ska upphöra med användandet av engångsartiklar av plast. Motionen remitteras av kommunstyrelsen till hållbarhetsutskottet.

Bakgrund

En engångsartikel är en produkt som är avsedd för enstaka eller kortvarig användning. Det finns många olika typer av engångsartiklar, från nödvändiga munskydd och handskar som används inom sjukvården till muggar och bestick som används för att det är enkelt och billigt. Engångsartiklar är oftast tillverkade av plast, men även trä, papper, metall och glas samt olika blandningar av material.

Vi använder stora mängder engångsartiklar i vårt samhälle. Eftersom engångsartiklar inte är avsedda för att under sin livscykel återanvändas flera gånger ger detta upphov till förbrukning av naturresurser och betydande avfallsmängder, varav mycket hamnar i naturen. Engångsartiklar av plast tillverkas i stor utsträckning av fossila råvaror som ger upphov till utsläpp av växthusgaser vid förbränning och de orsakar stora skador på djur och ekosystem när de hamnar i naturen och slutligen i haven. De bryts även ned till mikroplaster som på lång sikt hotar vår livsmedelsförsörjning. Engångsartiklar av plast utgör 40% av all plastproduktion globalt och 49% av allt skräp som finns i haven¹.

Regelverk

EU antog i juni 2019 ett direktiv som kommit att kallas Engångsplastdirektivet (2019/904) och som innehåller krav på åtgärder på en stor mängd plastprodukter för engångsbruk. På områden där det finns lättillgängliga och överkomliga alternativ kommer engångsplastprodukter helt att förbjudas från marknaden, såsom sugrör, bestick och tallrikar samt produkter av expanderad polystyren (det som liknar ”frigolit”) och oxo-nedbrytbar plast. Direktivet kräver också större producentansvar för flera produkter samt att förbrukning av muggar och livsmedelsbehållare av alla former av plast ska minska till 2026 i enlighet med nationella målsättningar. De flesta åtgärderna, inklusive försäljningsförbuden, skall vara införda 3 juli 2021.

¹ EU-kommissionens meddelande, *En europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi*, KOM (2018) 28 slutlig, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.

I augusti 2020 presenterade Engångsartikelutredningen (SOU 2020:48) sitt betänkande och föreslår att en skatt tas ut på engångsartiklar i form av muggar och livsmedelsbehållare som innehåller plast. Detta kommer att göra dessa produkter avsevärt mycket dyrare och göra att producenter och försäljningsställen kommer att erbjuda andra alternativ.

Underlag från förvaltningen

Kommunen använder många olika sorters engångsartiklar i de olika verksamheterna varav en del är helt nödvändiga, såsom skyddsutrustning i äldrevården, medan andra inte är det såsom muggar, tallrikar och bestick. En stor del av dessa icke-nödvändiga engångsartiklar av plast kommer att fasas ut under 2021 när EU-direktivet träder i kraft och utbudet av sådana produkter kommer att minska ytterligare om en skatt införs. Det är därför inte nödvändigt att lägga resurser på särskilda åtgärder för att minska användningen av sådana engångsartiklar i kommunens verksamheter i dagsläget.

Under sommar- och höst 2020 utförs ett arbete att skriva om målen i kommunplanen där en del är att tydliggöra hur Agenda 2030 är integrerat i kommunens övergripande mål. I detta arbete finns en ambition att inkludera målformulering om hur kommunen skall främja omställningen till cirkulär ekonomi. Detta utgör en bredare utgångspunkt för alla kommunala verksamheter att se över sina inköp och aktivt välja sådana produkter som har lägre klimat- och miljöpåverkan och som kan återanvändas och återvinnas. En sådan målformulering skapar också möjlighet att uppdatera kommunens upphandlingspolicy och tydliggöra vilka miljökriterier som skall efterföljas. Därmed kan alla inköp av engångsartiklar bedömas utifrån deras nödvändighet och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Detta skulle minska den totala användningen av engångsartiklar och öka andelen förnybara och återvinningsbara produkter bland de artiklar som anses nödvändiga för verksamheterna.

Det har inom kommunens verksamheter genomförts arbete för att utrusta kök och pentryn i kommunens olika lokaler så att det inte skall finnas behov av att köpa in engångsartiklar för möten och avtackningar. I kommunhuset kan

cafeterian erhålla extra tallrikar och glas vid större evenemang, men denna möjlighet bör kommuniceras bättre så att det nyttjas mer.

Cafeterian har dessutom redan fasat ut många av tidigare använda engångsartiklar och istället för vattenflaskor erhålls vatten ur karaffer och glas. För att tydligare kommunicera det ställningstagandet skulle kafeterian och i förlängningen hela kommunorganisationen kunna välja att Kranmärka² sin verksamhet för att undvika onödiga inköp av vattenflaskor. Som del av projektplaneringen av externa evenemang såsom Tyresöfestivalen kan det beslutas att följa standarder för hållbara evenemang och på så sätt undvika engångsartiklar, öka återvinningsgraden och minska evenemangets miljöpåverkan. Dessa åtgärder skulle ha en strategisk koppling till målet om att främja omställningen till cirkulär ekonomi och har högt symboliskt värde för både medarbetare och medborgare för att visa att kommunen föregår med gott exempel.

Kommundirektören har gett samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att utreda hur kommunens lokaler bör utrustas med ändamålsenliga system för återvinning. Detta är väldigt viktigt för att möjliggöra så att alla förpackningar och engångsartiklar som förs in till kommunens lokaler, oavsett om de är inköpta av kommunen eller av medarbetarna, kan återvinnas. Att öka återvinningsgraden inom kommunens verksamheter är ett förslaget mål i den nya Avfallsplanen och aktiviteter för detta kommer därmed att utvecklas i den tillhörande handlingsplanen.

Kommunens arbete med att reducera användandet av fossila resurser och minska avfallsmängden från de egna verksamheterna har positiva konsekvenser för kommande generationer och är därmed att betrakta som positivt i prövningen av barnets bästa.

² <http://kranmarkt.se/>